

BEGELEIDINGSTRAJECT

- 2.1 Intake en opstartfase
- 2.2 Gezinsplan opmaken
- 2.3 Kinderen zelf
- 2.4 Overleg
- 2.5 Casus
- 2.6 Teamondersteuning
- 2.7 Samenwerking en hulpverlening
- 2.8 Afbouwfase

Start met:

- > Een realistisch plan.
- > Duidelijk kader en heldere verwachtingen.
- > Gebaseerd op informatie van verschillende betrokkenen en diagnostiek.
- > Een alternatief plan bij aanvang.

Geeft rust aan alle betrokkenen.

Vertrekpunt: geloof in groeien en leren, rekening houdend met beperking.

- > Rekening houden met eigenheid, draagkracht, mentale mogelijkheden.
- > Vertrekken vanuit krachten: wat kunnen ouders goed? Hoe kunnen ze dit 'inzetten' in de zorg voor hun kind.

Voldoende veiligheid en gedeelde zorg van bij de start.

Duidelijk kader van bij de start is noodzakelijk.

- > Belang van kaderzetting door de aanmelder.
- > De missie en visie vanuit de organisatie zijn belangrijke ijkpunten.
- > Gebruik van kader van Signs of Safety met driekolommenmodel

Goede inschatting van wat ouders kunnen door informatieverzameling op verschillende manieren:

- > Gesprekken met de ouders zelf.
- > Info van de aanmelder (inhoudelijk, aandacht voor leerstrategieën, observaties...)
- > Info van belangrijke betrokkenen uit eigen netwerk van het gezin.
- > Probeer de ouder(s) zo goed mogelijk te kennen zodat je zo goed mogelijk kan aansluiten bij hen.

Van bij de start een plan uitbouwen:

- > Wat zijn mogelijkheden als het eventjes 'teveel' wordt?
- > Focus op het kind van bij de start.
- > Aandacht voor extra druk die dit met zich meebrengt bij ouders.

Belangrijk bij het opmaken en opvolgen van doelstellingen is:

- > Onderscheid maken tussen:
 1. Wat kan de ouder zelf.
 2. Waarin kan de ouder (blijvende) hulp gebruiken.
 3. Waar kan de ouder in groeien.
- > Visualiseren is helpend voor ouders met lvb.
- > Doelstellingen helder formuleren.
- > Werk met concrete doelstellingen en tussendoelen (kleine stapjes).
- > Het aantal doelstellingen beperken.
- > Herhaal regelmatig de doelstellingen.
- > Vertrekken vanuit onderhandelde, gezamenlijke doelstellingen.

- > Prioriteiten bepalen:
 - > Vertrekkend van wat een kind nodig heeft. Op zoek gaan naar wat 'de win' is voor ouders bij deze doelstelling.
 - > Ouders mee laten bepalen (regie).
 - > Omgeving creëren waarin ouders zelf vragen durven stellen over de opvoeding.
 - > Inpikken op het verhaal van ouders.
 - > Confrontatie met de realiteit van het leven werkt motivatie-verhogend om tot verandering te komen.
 - > Doelstellingen die tot succeservaring kunnen leiden (zone van de naaste ontwikkeling, Vygotsky), werken motivatie-verhogend.

Begeleiders zien vaak nog heel wat andere bezorgdheden.

- > Belangrijk om deze wel te benoemen (als bezorgdheid) zonder verwachting om daar onmiddellijk verandering in te zien.
- > Opnemen in langere termijnplanning.
- > Ruimte in intervisie over hoe kan ik bewust observeren zonder de nood om in te grijpen.

Vaak springen 'onverwachte' zaken steeds voor waardoor het moeilijk is om doelgericht te werken.

- > Verantwoordelijkheid om overzicht te behouden, ligt bij de begeleiders.
 - > Elk gesprek de doelstelling herhalen.
 - > Soms ingaan op 'dagelijkse crisis'.
 - > Afspreken wanneer ze wel kunnen spreken over dit thema.

- > Vaste indeling van contacten kan helpend zijn (vorm van ritueel).
 - > Eerst ruimte voor ventileren, wat speelt er op dit moment bij de ouder.
 - > Daarna themagericht.
 - > Vast afrondingsmoment.
- > Thema van het gesprek visueel maken helpt om focus te houden.
- > Vast thema linken aan een vast persoon.
- > Vaste locatie van gesprek.

<p>Wat gaat al goed en doe je al ouder zelf?</p>	<p>Wat gaat al goed omdat je dit samen doet met anderen (en dit kan blijven)</p>	<p>Wat gaat nog niet zo goed en kunnen we samen zoeken tot je het zelf kunt?</p>	<p>Wat gaat nog niet zo goed en wil je later aanpakken?</p>
--	--	--	---

Het gezin centraal en LVB. 2019. Arjen Bolt e.a.

Gezinsgericht werken is cruciaal. Vanuit alle sectoren.

"Keep the baby/the child in mind".

Als organisaties zelf weinig mandaat hebben rond kinderen, kan het goed zijn om (van bij de start) te bekijken wie de stem van het kind opneemt.

Eén vast vertrouwenspersoon, één aanspreekpunt: duidelijk voor alle betrokkenen.

Aandacht voor parentificatie.

Hoe?

- > Kind is zelf regelmatig aanwezig bij begeleidingscontacten.
- > Kindgesprek (zie tools).
- > Foto van het kind steeds zichtbaar.
- > Gebruik van duplopoppetjes.
- > Gebruik van observaties (signalen kinderen).
- > Stem van het kind ook zichtbaar in de doelstellingen (zie opmaak gezinsplan).

Boekjes rond beperking van de ouder: kind ouder laten begrijpen, zodat het kind schuld niet bij zichzelf legt.

Leg ook aan kinderen uit waarom een bepaalde dienst in hun gezin komt.

Niet alleen focus op beperking, maar ook op wat wel goed loopt. Waarvoor kan het kind (wel) bij zijn ouder terecht.

<https://kindreflex.be> - infofiche – praten met kinderen.

www.samenwerkenwijaanveiligheid.nl

Stem van het kind: driehuizen (Signs of Safety).

Kijk mij eens! Sien www.sien.nl

Couscous en kniekousen. Martine Delfos.

Mamma? Een jeugd met een verstandelijk beperkte ouder.
Iris de Groot.

Goed nadenken over het doel en de frequentie.

Ouder zelf ook de vraag stellen: wil de ouder erbij zijn, gedeeltelijk erbij of liever nadien terugkoppeling krijgen? Bij terugkoppelen: afspreken wie dit doet.

Goede voorbereiding van de ouder(s) met hun begeleider. Dit kan tijdens een huisbezoek, maar soms ook telefonisch of in de auto op weg ernaartoe.

Goed nadenken wie zal aansluiten.

Vooraf 'teken' afspreken waarbij ouders kunnen aangeven dat het even 'teveel' wordt.

Koppel slechtnieuwsgesprek los van praktische afspraken. Voorzie hiervoor twee verschillende momenten.

Plan ook overlegmomenten als het goed gaat.

Bij de start: niet alleen rondje wie is wie, maar ook vanuit welke rol, welk mandaat is deze persoon aanwezig.

Belangrijke boodschappen bij het begin van het overleg brengen.

Overleg beperken in tijd en pauzes voorzien.

Thema's opsplitsen en keuzes maken of prioriteiten stellen.

Aandacht voor wat goed loopt.

Alertheid rond taalgebruik, geen vakjargon, beperk je aantal woorden.

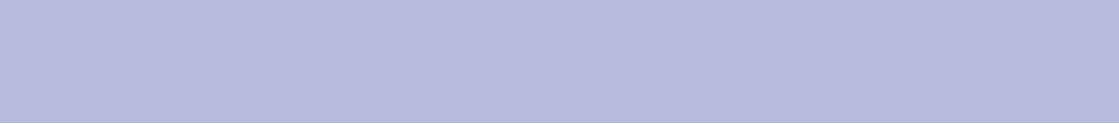
Eén persoon op het overleg voorzien die naast de ouder kan zitten: vertrouwenspersoon/vertaler/brugfiguur.

Aandacht voor 'afhaken' van een ouder omdat het te moeilijk/te veel is.

Belangrijke overleggen nadien nog eens bespreken met ouder.

Doel:

- > Conclusies herhalen.
- > "Vertalen" of visualiseren.
- > Aftoetsen wat ouder ervan opgepikt heeft.
- > Aftoetsen of ouder zelf nog vragen heeft na overleg.

Casus: Oscar (49 jaar) en Valerie (31 jaar) hebben binnenkort een groot cliëntoverleg met al hun hulpverleners. Dit zorgt bij het koppel voor de nodige stress. De begeleider van het koppel wil hen hier zo goed als mogelijk op voorbereiden.

Hoe kan de begeleider ervoor zorgen dat Oscar en Valerie goed voorbereid zijn voor dit overleg?

Tips en tricks bij het plannen van een overleg:

- > Nadenken over wie er écht aanwezig moet zijn.
- > Het gezin op de hoogte brengen wie ze kunnen verwachten.
- > Op voorhand met de ouders een teken afspreken, dat ze kunnen maken wanneer het hen te veel wordt.
- > Plan ook overleggen wanneer het goed gaat, anders worden overleggen geassocieerd met zorgen en negativiteit.
- > Bereid gesprek goed voor. Vb. tijdens huisbezoek, telefonisch of in de auto. Best kort voor het overleg.
- > Bespreek wie de vertrouwenspersoon kan zijn, die zit naast de cliënt.

Tips en tricks tijdens het overleg:

- > Beperk in tijd.
- > Bij de start: 'wie is wie', waarbij iedereen ook vermeld vanuit welke rol ze deelnemen aan het overleg.
- > Thema's opsplitsen en prioriteiten stellen: meer dan drie thema's is moeilijk.
- > Aandacht voor wat goed loopt.
- > Alert zijn rond vakjargon: is wat ik zeg duidelijk voor iedereen?
- > Aantal woorden beperken.
- > Belangrijke boodschappen: bij het begin van het overleg.
- > Oog hebben voor het non-verbale gedrag van de ouders.

Tips en tricks na het overleg:

- > Spreek af wie van de hulpverleners na het overleg nog eens terugkomt op het overleg.
- > Hierbij conclusies herhalen, vertalen wat er gezegd is geweest en eventueel visueel maken.
- > Aftoetsen wat de ouder(s) ervan opgepikt heeft/hebben.

Regelmatig overleg.

Ruimte voor inhoudelijke afstemming en relationeel aspect vanuit een éénduidige en heldere visie.

Maak gebruik van intervisiemethodieken zoals OASE, zie verder.

Heb aandacht voor een veilig klimaat waarin begeleiders zich kwetsbaar durven opstellen.

Omgaan met verontrusting rond (jonge) kinderen

- > OCJ (ondersteuningscentrum jeugdzorg)
- > VK (vertrouwenscentrum kindermishandeling)
- > Meer info: <https://kindreflex.be/>

Consult geestelijke gezondheid jong(volwassenen)

- > Consult Crosslink
- > Ampel: mensen met lvb en psychische kwetsbaarheid (W-VI)

Consult VAPH

> Websites:

- > <https://www.kennispleingehandicaptensector.nl/>
- > <https://www.samvzw.be>
- > Outreachende modules consult
vb. <https://hands-on-outreach.be/>
- > [https://www.vaph.be/documenten/diensten-
ondersteuningsplan-dop](https://www.vaph.be/documenten/diensten-
ondersteuningsplan-dop)

Consult kinderwens en zwangerschapskeuzes

- > Fara: <https://www.fara.be/>

OASE-model

OASE	Aanbrenger	Deelnemers
Onderzoek	Case uitleggen.	Eén vraag per deelnemer (wie, wat, wanneer, hoe, ...). Geen waarom-vraag!
Appreciatie	Luisteren (en dus zwijgen).	Waardering: positief element van de inbrenger i.v.m. de case aanbrengen.
Suggesties	Luisteren (en dus zwijgen).	Om beurten een suggestie geven aan de aanbinger. Aanvullen van suggesties, maar geen suggesties afbreken!
Effect	Bedanken van de deelnemers. Vertellen wat hij/zij zal meenemen naar de werkplek.	Luisteren (en dus zwijgen).

Goede afstemming met het gezin vraagt ook goede afstemming tussen organisaties.

Belang van consult en gekende contactpersonen van andere organisaties.

Durven uitreiken naar elkaar en samenwerken, durven vragen stellen.

Voor ouders met lvb is het vaak belangrijk een vertrouwenspersoon te hebben die verbinding legt tussen alle betrokkenen.

Bekijk wie betrokken is op het gezin. Het is evenwicht zoeken tussen goed omringd zijn en verwarring door teveel betrokken diensten.

Bepaal gemeenschappelijke doelen, benoem de verschillende rollen en gebruik de kracht van verschillen.

Zet in op het waarborgen van continuïteit binnen de begeleiding.

Indien niet mogelijk:

- > Duidelijk zijn van bij de start.
- > Inzetten op tandembegeleiding of co-begeleider.
- > Overstap maken met zorg en tijdig voorbereiden.
- > Aanbieden van nazorg.
- > Tijdig aanmelden bij een volgende dienst (gezien lange wachtlijsten).

Zoek bij de andere organisaties naar contactpersoon waar je met al je vragen terecht kan. Dit los van gezamenlijke dossiers.

Olivia is een mama van twee kindjes. Ze woont thuis en ziet wekelijks veel hulpverleners langskomen. Familiehulp helpt haar bij de huishoudelijke taken, er komt wekelijks een dienst langs die gespecialiseerd is in het werken met mensen met een beperking, ook komt er iemand met de insteek van opvoedingsondersteuning.

Hoe kunnen de verschillende diensten voldoende op elkaar afstemmen?

Leer elkaar kennen als organisatie, dit is de eerste stap om goed te kunnen afstemmen.

Het is belangrijk dat het voor Olivia voldoende duidelijk is wie welke taken op zich neemt.

Nabij zijn en zichtbaarheid zijn is cruciaal voor ouders met LVB.

Nabijheid kan gedeeld worden door een informeel netwerk en verschillende betrokken hulpverleners.

Nabijheid kan fysiek, maar ook telefonisch of via sociale media. Ook werken met schriftje of gedeeld lijstje met vragen die ze tussendoor kunnen gebruiken, kan helpend zijn.

Nabijheid wil ook soms zeggen 'mee vasthouden'.

Opletten dat het geen afhankelijkheid wordt. Blijven zoeken naar wat ouders zelfstandig kunnen en dit ook bij hen laten.

Duidelijkheid wat je vanuit je organisatie kan doen/niet kan doen.

Nabijheid als vorm van beschikbaarheid.

- > Initiatief bij ouder zelf: laagdrempelig vraag kunnen stellen
- > Als begeleider initiatief kunnen nemen: observeren, vragen stellen, samendoen...

Samenwerkingsrelatie:

- > Belangrijk om te investeren in relatie.
- > Stilstaan bij "de winst" voor de ouder om rond een thema te werken.
 - > hoe maak ik me interessant als begeleider?
 - > Wat is voordeel voor de ouder om erin mee te stappen?

Neem bij ouders met licht verstandelijke beperking meer tijd voor afbouw.

- > Meer tijd nodig om te wennen.
- > Overgangen zijn moeilijk.
- > Meer kans dat ze de aangeleerde vaardigheden kunnen vasthouden.

Zet indien mogelijk in op geleidelijke afbouw.

Maak een duidelijk (gezins)plan op:

- > Bij wie kunnen ouders terecht voor welk thema.
- > Geef eigen netwerk en betrokken diensten een plaats.
- > Lijst heel concreet op: naam, telefoonnummer, wanneer bereikbaar...